

# עבודה

דע אר  
אלקן אכד  
ועבדהו

## פטרון מערכת דעה:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה  
הו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה



גליון קלד - פרשת בלק - שנת תשפ"ג

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

## משנת החסידות

שיעורים בספר התניא פרק מ  
שיעור פב (פרשת תולדות תשס"א)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

## מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

## את האהבה עד שתחפץ:

להכניס השאיפות  
אל מסגרת וסדר

עמוד ה'

## ועלה מן

## הארץ:

ענין עליית

עבודת האדם

בעולם הזה

למעלה

### א. זאת תורת העולה: ענין 'עליית' התורה והמצוות למעלה

טעם עליית התומ"צ למעלה, כדי שע"ז יאיר בגילוי רצון ה' המלוכב בהן | תכלית המצוות – להאיר את העוה"ז, וזה יתגלה בשלימות לעתיד לבוא | אך בזמן הזה עיקר הארתן היא רק בעליונים | בשבתות ויו"ט יש עליה לעבודה ה' של כל ימי החול | כפי גודל ה'אהבה ויראה' ורגשי הקדושה שבקיום תומ"צ, כך מתעלה האדם ומתקרב אל הבורא

### ב. וה' נתן חכמה לשלמה: שלמה המלך ידע איך להעלות דברים גשמיים להקדושה

בזמן הזה גשמיות ורוחניות הינן סתירה זו לזו | אך לעת קץ תאיר אלוקות בעוה"ז הגשמי, וממילא לא יצטרכו לפרוש מגשמיות כדי לדבוק בהקב"ה | בימי שלמה היה עסק גדול בענייני גשמיות, כי הוא היה מעין מלך המשיח שמברר אותה | חכמת שלמה – השגת שורש כל בריה גשמית במקור הקדושה | ע"י שמסר שלמה את החכמה לגויים – ביקש להכניעם לצד הקדושה | 'שלושת אלפים משלי' - שהסביר איך כל הבריאה רומזת לעליונים | ולכן היה יכול לעסוק גם בגשמיות, שלא היתה אצלו נפרדת ממקורה | שלמה המלך נשא נשים נכריות כדי לקרבן אל הקדושה | החכמה עליונה שיערה שלפי גודל טומאת הקליפה אין יכולים לבטלה עד עת קץ | אסור לאדם להתעסק במה ששייך לגבוה | הקב"ה בעצמו עתיד להכניע את הסט"א בזמן התיקון

א.

## זאת תורת העולה: ענין 'עליית' התורה והמצוות למעלה

בשבתות ומועדים יש עליה לעסק עבודת ה' שבמשך ימות החול

וזה כענין שרואים באופן כללי, שישנם זמנים של עליית התורה והמצוות, כלומר שבהם מתעלים כל התורה והעבודה של האדם למעלה, וכגון בזמני שבתות ומועדים, שכל העסק של האדם בדברי קדושה בתומ"צ במשך ימות השבוע אינו דומה כלל לאופן קיומם ועשייתם ביום השבת קודש, שהוא זמן של עליית העולמות, והעבודה להשי"ת בו ביום הוא במדרגה נעלית יותר משאר הימים, וכמו כן ביום הזה ישנה עליה לכל התורה והמצוות שעסק בהם האדם במשך ימות החול, והם מאירים במאור הפנים המאיר ביום השבת קודש. הרי שמלבד עצם קיום התורה ורצון העליון ב"ה בעשיית התרי"ג מצוות, יש בהם גם ענין של עליה, שהם צריכים להתעלות למעלה, ועי"ז יש בהם התגלות יתרה, שמתגלה ביותר אורם וזיום.

כמו כן צריכה כל מצוה ומצוה לעליה באופן פרטי

והנה עד"ז יש גם ענין של עליה בקיום המצוות - בדרגה פרטית, כלומר שבכל מצוה ומצוה שעושים ומקיימים כרצון השי"ת צריכים שיתעלו למעלה בספירות העליונות, ועי"ז יאירו ביותר, ותתגלה בגילוי רב בחינת האלוקות הטמונה בקרבם. ודבר זה נפעל ע"י הכוונה 'לשמה' וה'אהבה ויראה' שמעוררים בשעת עצם עשייתם, שע"ז יש בהם כח עלות למעלה ולהיכלל באור ה' המאיר בתוקף בעולמות העליונים, ומתגלה שם גודל אור ונועם המצוות.

אלוקות בתחוננים דוקא, וכמו שכבר הארכנו בזה פעמים רבות, וסוכ"ס ע"י עשיית המצוות - שהם עניינים אלוקיים - אכן יתגלו בזמן העתיד אורות העליונים למטה ממש, כי גם התיבות הגשמיות של דיבורי תורה ותפלה, וכן פעולות הגשמיות של המצוות, שכעת אין נראה וניכר האלוקות שבהם, אך לעתיד יתגלה האור האלקי הטמון וגנוז בהם, ועל ידם תתגלה אלוקות בתחוננים. מכל מקום בזמן הזה אין לנו התגלות נפלאה זאת, כי העולם הגשמי עדיין נמצא תחת העלמת החושך וההסתר, ורק לעת קץ הימין כשיתעלה העולם מגשמיותו, אזי תאיר הארץ מגודל כבודו יתברך שיאיר אז בחוזק גדול.

עיקר הארת המצוה בזמן הזה היא רק בעולמות העליונים ואילו לעת עתה עיקר הארות המצוות אינם אלא בעולמות העליונים, שבהם מאיר בתוקף רב רצון העליון המלוכב בהם, וממילא דוקא כאשר הם מתעלים למעלה בספירות העליונות, אזי מאיר אור הא"ס הנכללת בהם בהארה גדולה ונשגבה. ולכן צריכים המצוות ל'תרוץ הגרפין' - אהבה ויראה, שהם הכוונה לשמה שבהם, שעל ידם ובכוחם דוקא יש להם עליה למעלה, ועי"ז הם מאירים באור האלקי המלוכב בהן.

הנה התניא בפרק מ', בתוך דבריו לבאר ענין העלאת התורה והמצוות למעלה בעולמות העליונים הנגדמת ע"י העסק בהם מתוך כוונה לשמה, בדחילו ורחימו, כתב וז"ל: אבל בתפלה בכוונה ותורה בכוונה לשמה, הרי הכוונה מתלבשת באותיות הרבור הואיל אלו, לכן היא מעלה אותן עד מקומה ב"י ספירות מדבר אותיות אלו, לכן היא מעלה אותן עד מקומה ב"י ספירות וכו', ושם מאיר ומתגלה אור א"ס ב"ה שהוא רצון העליון ב"ה המלוכב באותיות התורה שלומד ובכוונתו, או בתפלה ובכוונתו, או במצוה ובכוונתו, בהארה גדולה לאין קץ, מה שלא יכול להאיר ולהתגלות כלל בעוד האותיות והמצוה בעולם הזה הגשמי, לא מינה ולא מקצתה, עד עת קץ הימין שיתעלה העולם מגשמיותו ונגלה כבוד ה', עכ"ל.

ביאר כאן התניא מעלת ענין העלאת דיבורי התורה והתפלה ועשיית המצוות אל מקומן ושורשן למעלה בספירות העליונות, והתכללותן שם באור ה', כי שם מאיר בהתגלות אור הא"ס המלוכב בהן, מה שלא היה יכול להאיר ולהתגלות בעולם כן בעוה"ז השפל והחושך. ורק כאשר הם מתעלים אל מקורן, מכח הכוונה והמחשבה לשמה שבהם, אזי הם מאירים באורם הגדול והנשגב, שהיא גילוי רצון העליון ב"ה המלוכב באותיות התורה ובפעולת המצוות.

תכלית קיום המצוות שיאיר אורם למטה בעוה"ז, ויתגלה בשלימות לעתיד לבוא

כי אע"פ שעיקר תכליתן של התורה והמצוות הוא לגלות

### פטרון הגליון - תמוז

נתנדב לעילוי נשמת הרב החסיד  
ר' אהרן ב"ר ישראל הכהן שפאנגעלעט ע"ה  
נלב"ע כ"ה תמוז תשמ"ז לב"ק

ישנם זמנים של עלית התורה והמצוות, כלומר שבהם מתעלים כל התורה והעבודה של האדם למעלה, וכגון בזמני שבתות ומועדים, שכל העסק של האדם בדברי קדושה בתומ"צ במשך ימות השבוע אינו דומה כלל לאופן קיומם ועשייתם ביום השבת קודש, שהוא זמן של עליית העולמות, והעבודה להש"ת בו ביום הוא במדרגה נעלית יותר משאר הימים, וכמו כן ביום הזה ישנה עליה לכל התורה והמצוות שעסק בהם האדם במשך ימות החול

~

לעתיד לבוא בזמן שתאיר הארץ מכבודו יתברך, אזי יבין כל יצור כי גם חלק הגשמי של העולם הוא אלוקות כמו חלק הרוחני, וכמו כן כל המושגים ופעולות הגשמיים הכל נחשבים כמו דברים רוחניים, כי בכלם נמצא עניינם שונים ונעלמים על הנפעלים על ידיהם, ואינם סתירה כלל לאלוקות

**מן התועלות הנשגבות של תומ"צ - שהם מקרכים את האדם לבראו יתברך**

והנה לבאר סיבת הדברים מדוע אכן יש צורך בדבר שיהא לתורה ומצוות עליה גדולה למעלה, ושהם יאירו באור גדול בגילוי אור האלוקות שבקרבם, הנה באמת יש בזה טעמים רבים, ובדברינו כאן לא נבאר רק אחד מהם. והוא, כי הנה אחד מן הדברים היותר גדולים הנפעלים ע"י קיום תומ"צ, היא מה שהם פועלים התועלות רוחני וגילוי אלוקות בנפש האדם עצמו העוסק בהן ומקיימן אותן, כי ע"י שאיש ישראל דבוק בקיום התרי"ג מצוות ובעשיית רצונו יתברך, ע"י"ז הוא מתנתק מהחושי החומרי והגשמי של העולם הזה, והוא זוכה להתעלות ולהידבק בעניינים שמימיים ובאורות העליונים המעלים ומקרכים אותו לבראו יתברך - שזה התכלית הנרצית של האדם על אדמות, לזכות להיות משכן להשראת שכניו יתברך, שישרה הקב"ה את הודו וזיוו עליו, ושיהיה הוא כלי לגילוי שכניו בתחתונים.

**בלא הרגשת אור המצוה אין האדם מתעלה כ"כ על ידו**

והנה אילו היה האדם מקיים את המצוות בלי שירגיש בהן שום התגלות אלוקות והארה עליונה, אזי לא היתה

עשייתו פועל אצלו כל כך שיזכה על ידי זה להתעלות ולהיפרד מחשבת החומריות והגשמיות וכדומה, ולא היה ניכר בו שום השתנות שנתהווה ע"י קיום המצוה, וכגון שמיד אחר עשיית המצוה היה יכול גם להתעסק ולהיות מונח בכל כוחו ומחשבתו בתאוות עולם השפל הזה, וכן לא היה מן הנמנע אצלו לדבר אח"כ דברים בטלים ולשון הרע וכדו', כי לא היה מרגיש בהם סתירה כלל לפעולת המצוה שעסק בה מיד קודם לכן, כיון שבשעת עשייתה לא היה דבוק כלל בחלק האלוקות הגנוז במעשי המצוות, וממילא לא זכה להתעלות כל כך על ידו ולהרגיש את הגילוי שכניו ואור העליון שקנה בנפשו ע"י קיום רצונו יתברך בעשייתו.

**עשיית המצוה מתוך 'אהבה ויראה' שונה לגמרי מפעולתה בלי כוונה לשמה**

ונאמר בדרך משל, הנה כאשר האדם מקיים מצות 'סוכה', שהוא בונה סוכה וכו', וכן הוא יושב ואוכל ושותה שם וכדומה במשך ימות החג, וכל זה נעשה מתוך מחשבה וכוונה של 'אהבה ויראה' להש"ת, הנה מלבד מה שהאהבה והיראה בעצמם נכללים בתוך התרי"ג המצוות, וממילא זוכה האדם על ידם ליותר

ב.

**וה' נתן חכמה לשלמה: שלמה המלך ידע איך להעלות דברים גשמיים להקדושה**

קירבת אלקים, אמנם מלבד זאת, גם עצם 'מצות סוכה' שמתקיימת עתה ע"י אהבה ויראה היא שונה לגמרי מסתם קיום מצוה באופן פשוט בלי חיות דקדושה וכוונה לשמה, שהרי ע"י המחשבה הנרצית של האדם המקיים אותה, יש לה עליה באופן נורא ונשגב, ומעתה הרי זו מצוה סוכה אחרת לגמרי.

**ע"י התעלות המצוות הם מאירים יותר ויותר לנפש המקיימם**

וכיון שנתעלתה המצוה מעלות רמות וגבוהות בכח מחשבות האהבה והיראה שבה, ממילא גם האדם העוסק בה ירגיש בה חיבה יתרה והתרוממות הנפש הבאה מכח עצם העשייה ופעולת המצוה, כי ע"י ה'תרי"ג גרפי'ן המעלים ומנשאים אותה למעלה, בזה נתרוממה דרגת המצוה עצמה, וגם חלק העשייה הגשמי שבה הוא ברבו יתרה יותר מאילו לא היתה בה הכוונה והמחשבה לשמה. ודבר זה פועל שיתגלה גודל אורה וזיוה של המצוה להאיר גם על פני הארץ, ובכח סגולתה היא מאירה את הנפש העוסק בה, ומסירה ממנו את חשכת ועביות החומריות והגשמיות של העולם הזה הדומה ללילה.

אשר שלמה המלך היה צדיק גמור, ולכאורה איך זה מתאים עם ריבוי העונג וההרחבה בענייני עולם הזה שהיה נוהג בימיו.

**שלמה המלך הוא במדרגת המלך המשיח**

אך הוא הדבר אשר דיברנו, כי ענייניו של ימות המשיח ותיקון העולם שיהיה אז, היינו לתקן ולברר את גשמיות העולם עצמו, ולהאיר גם שם את אור הקדושה העליונה, שתאיר בו אלוקות בשלימות.

כי הנה שלמה המלך ע"ה היה מעין ממש של המלך המשיח, כי בזמנו היתה 'סיהרא באשלמותא' (וזה"ק ח"ב פה), והוא היה הדור הט"ו מאברהם אבינו, המורה על מצב הירח ביום ט"ו לחודש שהיא נמצאת אז במילואה (שם), והיינו שהירח - המורה למידת המלכות, נכסת ישראל, האירה אז בתוקפה ובגבורתה, מעין מה שעתידיה להאיר בזמן העתידי שיהא אור הלבנה כאור החמה. וכן מצב עם ישראל בימים ההם - שהיה הזמן הכי טוב לישראל במשך כל ימות עולם - היה מעין עמידת ישראל לעת"ל בזמן המנוחה לאחר התיקון השלם, והיה חסר רק כחוט השערה ממש שיהיה הוא בעצמו משיח. וכן מצינו בדברי חז"ל (שהש"ר פ"א, ה) שמכונה בשם 'משיח', וזה כאשר ביקשו החכמים לצרפו עם אלו שאין להם חלק לעוה"ב, יצתה אז בת קול ואמרה (תהלים קה, טו) 'אל תגעו במשיחי', הרי שדרגת שלמה המלך הוא מעין מדרגת מלך המשיח.

**מטעם זה עסק בבידור גשמיות העולם - מעין זמן ימות המשיח**

ומאחר שהתנוצץ בו אורו של משיח, לכן עסק כל ימיו ע"פ המהלך והעבודה של ימות המשיח, וגם הלך לתקן את כל העולם ואנשיו להיות מוכן ומזומן לקבל את הגילוי הנפלא של התיקון השלם. וכיון שנתבאר שכל הגילוי של ימות המשיח הוא בענין הורדת אור האלוקות בתוך עולם הגשמי ומלאו, לכן עסק שלמה המלך בתיקון ענייני גשמיות וחומריות העולם, כדי שתתגלה מטרם הנכונה בבריאה, ולגלות שאינם סותרים כלל להתגלות אלוקות, ואדרבה, בהם יש גילוי יותר עמוק של כבוד יתברך המאיר מתוך חשכת העולם החומריות דוקא.

בכגון זה יכולים להשיג אלוקות, כי גשמיות ורוחניות הינם שתי צרות הסותרות זו את זו, - הנה כל זה אמת ויציב ונכון רק לפני זמן תיקון השלם, שלעת כזאת אי מצב גשמיות העולם בתיקונו, כי עדיין הוא סותר לגילוי אלוקות בעולם, וממילא אי אפשר לזכות לדבקות אמיתית בהקב"ה רק ע"י פרישה ונסיגת אהור מחומריות העולם וגשמיותו.

**לעת התיקון השלם לא יאה צורך לפרוש מגשמיות בכדי להידבק בהקב"ה**

אמנם לעתיד לבוא בזמן שתאיר הארץ מכבודו יתברך, אזי יבין כל יצור כי גם חלק הגשמי של העולם הוא אלוקות כמו חלק הרוחני, וכמו כן כל המושגים ופעולות הגשמיים הנעשים בעוה"ז הם ממש, וכגון אכילה שתיה ושינה וכו', הכל נחשבים כמו דברים רוחניים, כי בכלם נמצא עניינים שונים ונעלמים הנפעלים על ידיהם, ואינם סתירה כלל לאלוקות, וממילא לא יאה מן הצורך כלל לברוח ולהיפרש מדברים הגשמיים הנמצאים בעולם, כי בכלם יש עבודה נשגבה להש"ת, והינם משמשים ג"כ להתגלות כבודו יתברך.

**בימי שלמה היה ריבוי גדול של אכילה ושתיה**

ודוגמא לכך, מעין מה שעתידי להיות בזמן הגאולה העתידיה, היה בזמן המלך שלמה, כאשר ישבו יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו (ע"פ מ"א ה, ה), נאמר שם (ד, כ) 'היה יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרוב אוכלים ושותים ושמהים', הרי שעסקו כלל ישראל בזמן ההוא בריבוי אכילה ושתיה ושמהה.

**גם שלמה המלך בעצמו עסק הרבה בענייני גשמיות**

ולא מצינו גם ששלמה המלך עצמו יהיה פרוש ומובדל מהם, ואדרבה ראויים בפסוקים (שם בפרק ה) שהיה אצלו ריבוי גדול של גשמיות, וכן מכנים חז"ל תמיד (ראה תענית כט: ועוד) סעודה גדולה ורחבה בלשון 'סעודת שלמה בשעתו', וכן מצינו שעסק הוא בעצמו ביותר בדברים גשמיים מאוד, וכגון מה שנשא אלף נשים (שם יא, ג) וכדומה, הרי שלא היה פרוש כל כך מענייני גשמיות. ומאידך דבר ברור הוא בדברי חז"ל בלי פקפוק

**עיקר מעלת ימות המשיח - שתאיר אלוקות בשלימות בתחתונים דוקא**

ועתה נחזור לדברי התנאי הנזכרים, שעיקר גילוי הארת המצוות יהיה בצורת הש"ת ב'עת קץ הימיו שנאז'ן יתעלה העולם מגשמיותו ונגלה כבוד ה'.

הנה ביאור דבריו הק' שכתב שבימות המשיח יתעלה העולם מגשמיותו ונגלה כבוד השי"ת, אין כוונתו לומר שבזמן ההוא יתבטל חלק הגשמיות של העולם הזה, וכל העולמות יהיו רק רוחניים ושמימיים, וכאילו לומר שכל העולמות הנמצאים למטה יתעלו למעלה להיכלל בעולמות העליונים, וכן כל באי עולם יתנשאו להיות כמלאכים, או עכ"פ באיזה מדרגה קרוב למהותם וטבעם, שכל זה אינו, כי אדרבה, עיקר מעלת ימות המשיח ושלימות התגלות האלוקות שבזמן העתידי, היא בזה שירד אורו הגדול כביכול למטה ממש, עד שיאיר אור השכינה בעולם התחתון והגשמי באותה דרגה כמו שהוא מאיר בעולמות העליונים, וממילא לא יאה שום צורך לעלות למעלה ולפשוט עצמו מענייני עוה"ז בכדי להידבק בהקב"ה, כי הוא יתברך יהיה נמצא כאן בעולם השפל בתוך גשמיות העולם ג"כ.

וביותר, כי עיקר רצונו יתברך בבריאת העולמות היה בשביל הגילוי הנפלא של אלוקות המתגלה דוקא למטה בעולמות התחתונים, שזהו מין גילוי שונה לגמרי ממה שהוא יתברך מתגלה בעליונים, ולתכלית זו בלבד ברא הקב"ה את כל הבריאה, והיינו שתתגלה בחינת אלוקות המופיע בתוך הגשמיות וההעלמה, וכמו כן יהיו הנבראים המוכרחים המשיגים את גילוי זה - אנשים גשמיים, המורכבים מגוף נשמה דייקא, ולא מלאכים ושרפי מעלה שאין להם שייכות כלל עם עניינים חומריים וכו'. והיו עיקר החידוש והקודרה של הגילוי הנשגב של זמן העתידי שמהכים אנו תמיד אליו - התגלות אלוקות בתחתונים בשלימות.

**בזמן הזה - גשמיות ורוחניות הינם צרות וסותרות זו לזו**

ונמצא שמה שאנו מורגלים תמיד בזמן הזה לומר, שבכדי להיות דבוק בהקב"ה באמת צריכים לפרוש מענייני גשמיות וחומריות, ולהתפשט מכל חיזו דהאי עלמא ולהידבק תמיד רק בדברים רוחניים וכדומה, ורק

## מעלת חכמת שלמה - שהשיג מקור כל הבריאה הגשמית בשורש הקדושה

זהו גודל המעלה הנפלאה שמצינו בענין 'חכמת שלמה', והיא מה שנאמר בו (מלכים שם ה, ט-י) 'יתן אליקים חכמה לשלמה ותבונה הרבה מאד וגו', ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם' וגו', וכן כתוב שם (פסוק יד) 'ויבאו מכל העמים לשמוע את חכמת שלמה' וגו'. ועומק הענין בזה הוא, כי שלמה המלך בגודל חכמתו השיג את כל שורשי הבריאה והטבע הגשמיים, איך כולם מושרשים בתורה, והיה יכול להסביר את כל חוקי הטבעיים ומקורם ע"פ חכמת התורה שהיא מקור כל הבריאה, כי אכן גם כל הטבע אינו אלא גילוי אלוקות המוסברים ומבוארים ע"פ שכל התורה. וע"י שהשיג את שורשם ומקורם של כל הנבראים בקדושה, היה יכול לעסוק בהם באופן הראוי, שלא יכסו ויסתירו על אור האלוקות הגנוז בהם, ולמצוא את נקודת החיות האמיתית שבהם.

### כוונת שלמה במסירת החכמה למלכי העמים - כדי שיתבטלו ויבואו לצד הקדושה

ואכן שלמה המלך דרש כן בעוז ותעצומות לכל חכמי הדור ומלכי העמים שבאו אליו לשמוע ממנו סתרי מדע וחכמה, וגילה להם איך שכל הבריאה כולה וכל חוקי הטבע אינם אלא גילויים של אלוקות, והיה ברצונו שייבינו כולם ויעמדו על עומק חכמת התורה, חכמת אלוקות המונחת בבריאה, ועי"ז יבטלו את עצמם כולו להקב"ה, ומכח זה יקבלו ממנו גם את העסוק דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור' (קהלת יב, ג), ובזה יבואו לקיים - עכ"פ - את שבע המצוות שנצטוו, שהם תיקוני העולם הטבעי והגשמי.

### כאשר האומות מקיימים השבע מצוות הרי זה תיקון העולם

כי אכן זה וודאי שאין להם שייכות עם השכל האלקי המופשט וההשגות העליונות המתגלות בעצם שורש התורה, ולכן אין לדרוש מהם שיבואו ויקיימו את כל ציוויי התורה כמו שנדרש כן מבני ישראל, אלא שמכל מקום בוודאי יש לתבוע מהם דבר זה שישונו את מקור חוקי הטבע ועניינים השכליים שבבריאה המובנים גם לשכל הגשמי, כי לאמיתת הדבר כולם מקורם בקדושה, וממילא כאשר ישונו בשכלם הטבעי את עומק החכמה הגנוז בחוקים ומשפטים הצדיקים האלה, אזי יתנהגו בשלימות הראוי בעת עסקם בענייני העולם הזה, ויגרם מזה תיקון העולם הגשמי. ותכלית מבוקשו בזה היה בכדי להכניע את קליפת הס"ט עצמה שתיבטל לגמרי אל הקדושה, מעין זמן התיקון שלעתידי, וע"ז יהיה שלימות גילוי אלוקות בעולם.

### צריך להבין מהו גודל מעלת 'שלושת אלפים משל' שדיבר שלמה

ובענין זה יבואר מה שמשבח הכתוב את גודל חכמת שלמה באמרו (מלכים שם, יב) 'וידבר שלושת אלפים משל', אשר לכאורה אינו מובן כלל איזו רבותא ומעלה יש בזה שהיה יכול ליתן הרבה משלים על איזה דבר, ומהי המעלה הנפלאה הזאת אשר מפאר אותה הכתוב בה, אשר ממנה נכיר את רום מעלת אחרתו הנשגבה.

### שלמה המלך השיג איך כל הנבראים רומזים לדברים שמעליהם

ולהאמור יובן הדבר היטב, כי הנה מטרת המשל, היא לבאר ולהבין איזה דבר שאינו מובן בפשטות, והוא נלמד רק מענין השני הדומה לו, אשר ממנו נקיש ונשכיל גם על הדבר האחר, כי המשל יורה עליו להבין עניינו מתוך הדבר המשותף אליו.

והנה בגודל חכמתו השיג שלמה המלך איך שכל הדברים הנמצאים בעולם הזה התחתון הינם

רק משלים למציאותם הדומים אליהם בעולמות העליונים. והבין איך כל דבר גשמי העומד לפנינו הינו משל ודוגמא לדבר אחר שלמעלה ממנו בעולם העליון, וגם הדבר השני רומז לדבר נוסף שבעולם הגבוה ממנו ג"כ, וכן הלאה, עד למעלה מעלה בשורש כל המציאות והנבראים, שהוא האין סוף ב"ה בעצמו, עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות. והיינו שבכל דבר שבעולם השיג הוא את מקור ושורש של הבריאה הזו, ואיך נשתלשלו מציאותו וקיומו מעולמות העליונים, בסדר השתלשלות זה מזה וכו', עד למעלה במקור החיים ב"ה המחיה את כל העולמות בכל עת ורגע.

וזהו המעלה הנפלאה בחכמת שלמה שדיבר 'שלושת אלפים משל', והיינו שבכל מציאות ונברא בעולם שראה, הבין מיד איך הוא משל ודוגמא למציאות הדומה אליו בעולם שלמעלה ממנו וכו', עד שהשיג את שורש כל הנבראים למעלה, ועי"ז היה מקשר אותם לשורשם, שלא יהיו נפסקים ממקור חיותם האמיתי, וממילא לא יסתירוהו ויעלמוהו.

### לכן היה יכול לעסוק גם בעניינים גשמיים, כי לא היו נפרדים ממקורם

וכיון שזכה לעמוד על מקור ושורש של כל הנבראים הגשמיים שבעולם, והשיג בשכלו הון שכולם שורשם בקדושה ומקבלים חיותם רק מחי החיים ב"ה, ממילא לא היה צריך לפרוש מענייני גשמיים וחומריות וכדו', כי לא היו הם אצלו בבחי' פירוד מהש"ת, ולדידה לא היו מעלימים ומסתירים על שורש חיותם במקום קדוש, ולכן כאשר עסק בהם לא היה הוא דבוק כי אם במקורם האמיתי - הקב"ה בעצמו. וזהו מעין הגילוי הנפלא של ימות המשיח, שאזי יתגלה לעין כל מקור כל הבריאה הגשמית והשפלה, שכולה איננה אלא גילוי אלוקות, ויודע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, ותאיר הארץ מכבודו יתברך בשלימות.

### 'שיר השירים קודש קדשים' - מפני שעוסק ב'יחוד העליון'

ולכן גם חיבר שלמה המלך דוקא את מגילת 'שיר השירים', שהיא קודש קדשים (ידיים פ"ג מ"ה), ועוסקת בעניינים העומדים ברומז של עולם, גבוה מעל גבוה, מגודל האהבה שבין הקב"ה וכנסת ישראל, וענין היחוד הנפלא של קוב"ה ושכינתיה, שהם הדברים הכי קדושים ואציליים שרק ישנם בבריאה. אך בפשטות הנה כל השיר הלז מדבר מדברים שפלים וירודים, כאהבת הרעיה לדודה האהוב אצלה וכו', הסותרת לכאורה את כל החיבור הקדוש של כנס"י עם דודה.

### גם הדברים השפלים שבבריאה הינם רק כרמז אל הנעשה למעלה

אך הן הדברים אשר אמרנו, כי שלמה המלך מרוב גדולתו וקדושתו, ומגודל חכמתו הרמה שהשיג איך כל דבר שבבריאה רומז למקור שורשו בעולמות העליונים, לכן גם בדברים הכי ירודים שבה לא ראה אלא מה שנרמז בהם הדברים הגבוהים והנעלמים, ואיך הם מרמזים ליחוד העליון שבין חתן והכלה העליונה, והוא חיבר וקשר את כל הנעשה תחת השמש לאמיתת מקורו ושורשו למעלה, וממילא לא נמנע מלהשתמש גם בעניינים אלו לדוגמא ומשל אל הנפעל בעליונים.

### שלמה המלך נשא אלף נשים - מפני שרצה לקרוב לצד הקדושה

וע"פ הדברים האלה נוכל לפרש ג"כ הענין שנשא שלמה המלך אלף נשים כנזכר לעיל, ולהאמור יבואר שעשה זאת בכדי לקרב את הס"ט ולהכניע אותה לצד הקדושה, מעין זמן התיקון שלעתידי לבוא.

כי הנה בעומק חכמתו וברוח קדשו הבין שהמע"ה כי הנשים הללו הן כוחות נעלים ושרשיים שבצד הקליפה, (ובוזה"ק האריך בזה לבאר שהאלף נשים רומזים ל'אלף יומין דחול', שהם בירורי ניצוצין של ימות החול שרצה שלמה להעלות. וכמו כן יש בזה איכות דברי האריה"ק לבאר סוד מספר האלף הללו, ואכ"מ). ועל כן חשב שלמה שכאשר ישא אותן, והיא בדרגת 'משפיע' אל הניצוצות האלו - וכדוגמת איש ואשה, שהאיש משפיע לאשתו - אזי היא ביכולתו ללמדם את עומק חכמתו של הקב"ה המונחת בכל חוקי הטבע ג"כ, ועי"ז יתהפכו הם לצד הקדושה, ויוכל להכניעם ולהכניסם תחת כנפי השכינה, ומלאה הארץ כבודו.

### 'נשיו הטו את לבבו' - כי עבר על ציווי התורה

אמנם טעה בזה החכם מכל אדם, כי עבר על מה שכתוב בתורה (דברים יז, יז) 'לא ירבה לו נשים', ולכן לא גרם הדבר רק נפילה אליו, וכמו שנאמר (מלכים שם יא, ד) 'ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו אחרי אלהים אחרים', והיינו שבמקום שהוא יכניע אותם תחת צד הקדושה, הנה אדרבה, הם התגברו עליו, והטו את לבבו אחרי ההבל, ולא הצליח לקרוב אל הקדושה.

### התורה שיערה את גודל טומאת הקליפה, שאין יכולים לבטל אותה עד עת קץ

וטעם הדבר מה שאכן אסרתן התורה, היא מפני ששיערה החכמה העליונה את טומאתה הגדולה של הס"ט א וצד הטומאה, וגודל חוצפתה ועזותה, לבלתי לכרוע אל הקדושה ולהכניע עצמה אליה, ומרוב גאותה איננה מוכנת להיבטל לאמיתת החכמה ולאמת האלוקות, וברצונה להישאר קיימת על מעמדה ולעסוק תמיד בתאוותיה הנפולות והירודות. וממילא אין בכוח שום בריה שבעולם לפעול על הקליפה ולגרום לה להכניע את קומתה הזקופה לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, ורק ביד הש"ת בעצמו לפעול זאת לעתיד בנמן המקוה לעת קץ הימין. ואילו לעת עתה עלינו להמתין ולצפות על זמן הגאולה, ולא לנו לערב עצמנו בעניינים אלה שהם כבשי דרחמנא.

### אסור לאדם להתעסק במה ששייך לגבוה

וזהו כלל גדול אשר נחנף מאד לידע, והוא נוגע בכל הדברים שכאלו וכיוצא בהם. והוא, שאכן כל הדברים המוטלים על האדם לעשות בעוה"ז שנצטוו עליהם בתורה מפי הגבורה, הנה צריך הוא לעסוק בהם בכל נימי נפשו, ולעשותם במסירות נפש ככל אשר יורוהו, כי אין לך דבר העומד בפני קיום רצון הש"ת בשלימות. אך מאידך גיסא, עניינים הללו התלווים במעשי ידי הקב"ה בלבד, ולא נמסרו לבני אדם לפעול בהם, אסור לו לבן אדם לשלוח בהם יד, וביותר בעניינים נעלמים הנוגעים לתיקון העולם שבימות המשיח, שהינם רשות גבוה בלבד, ואין לו לשום נברא שייכות איתם כלל. ואכן כאשר יבוא האדם להתערב ולעסוק בעניינים שכאלו שלא נצטווה עליהם, אזי לחטא יחשב הדבר לו, כי אל לו לפעול כלום אלא בדברים שניתנה רשות לעסוק בהם, ואילו בעניינים הגבוהים והרמים שלא נמסרו אליו, אסור לו להכניס ראשו בהם, ועליהם נאמר (תניגה ג.) 'במופלא ממך אל תדרוש', והעסק בהם לא יגרום לו רק נפילה וירידה, היפך הכוונה הרצויה.

### לעתידי לבוא יבטל הש"ת בעצמו את הס"ט והקליפה

ואכן עלינו לצפות ולייחל תמיד אל זמן התיקון השלם, כאשר 'אתא הקב"ה וישחוט למלאך המות', ואזי יהיה זבח לו בבצרה, וכל הרשעה כולה בעשן תכלה, ויעביד הקב"ה בעצמו ממשלת זדון מן העולם, וימלא כבוד ה' את כל הארץ, בב"א.

## נקודות:

שלמה המלך דרש בעוז ותעצומות לכל חכמי הדור ומלכי העמים שבאו אליו לשמוע ממנו סתרי מדע וחכמה, וגילה להם איך שכל הבריאה כולה וכל חוקי הטבע אינם אלא גילויים של אלוקות, והיה ברצונו שייבינו כולם ויעמדו על עומק חכמת התורה, חכמת אלוקות המונחת בבריאה, ועי"ז יבטלו את עצמם כולו להקב"ה

כי שלמה המלך מרוב גדולתו וקדושתו, ומגודל חכמתו הרמה שהשיג איך כל דבר שבבריאה רומז למקור שורשו בעולמות העליונים, לכן גם בדברים הכי ירודים שבה לא ראה אלא מה שנרמז בהם הדברים הגבוהים והנעלמים, והוא חיבר וקשר את כל הנעשה תחת השמש לאמיתת מקורו ושורשו למעלה, וממילא לא נמנע מלהשתמש גם בעניינים אלו לדוגמא ומשל אל הנפעל בעליונים

א.

ע"י צירף בלק עם בלעם היתה המתקה להדינים

וירא בלק בן צפור (כב, ט).

יש לרמוז בענין זה שעשה הקב"ה כי דוקא בלק יהיה זה שיביא את בלעם לקלל את ישראל ח"ו. ונקדים מה שמצאנו בסוים ענינו של בלעם, כאשר ראה שלא הצליח ע"י קללות, אמר 'לכה אינני צריך' (כד, יד) ואז יצא לבלק את עצת פנור (פסחריזן ק, ט), שבזה אכן הכשיל רבים עד שנפלו כ"ד אלף מבני ישראל (כז, ט). ויש לומר כי את מגפה זו ניסה לפעול כל הזמן ע"י קללותיו, וכאשר לא הצליח בקללות עשה זאת ע"י עצת פנור. ושמ התחיל להצליח בעצתו הרעה ר"ל, עד שבא פינחס וקינא ליה' והמגפה נעצרה (שם, ח).

והנה על מעשה פנור נאמר בפסוק (דברים ט, ט) כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פנור השמידו ה' אלוקיך מקרבך, הרי שהמגפה שנתגלתה אז נתכנתה 'השמדה'. והענין הוא, כי אי' בספח'ה ליקוטי מוהר"ן (קפא, תורה רט) 'משה עומד בין שמד לרצון', כי מספר הגי' של 'משה' עומד בין הגי' של 'שמד' לגי' של 'רצון', לפי שמשה רבינו מתקן וממתיק את הדינים הרוצים להביא לידו 'שמד', והוא מעורר לעומתם את ה'רצון', ומעלה את ה'שמד' אל ה'רצון' העליון הממתיק את הכל ברחמים רבים, עכ"ל. והרי לעומת משה רבינו בצד הקדושה עמד בלעם בצד הסט"א, כמו שאמרו חז"ל (במדבר יד, ט) כי היה בלעם באומות העולם לעומת משה רבינו אצל כלל ישראל. ולכן לעומת מה שהיה משה רבינו עובד תמיד להמתיק את השמד לרצון, עמד בלעם וניסה לבטל את הרצון ולהפכו לשמד ח"ו, וזו היתה עצתו שנרמזה למגפה שנקראה השמדה בכח' שמד. ובח' 'שמד' מורה על דינים וגבורות, כי הוא בגי' ד' פעמים שם אלק"ם. ואת דינים אלו ניסה בלעם לעורר בקללותיו, ואחר כך ע"י מעשה פנור.

הומתק דיני שם אלק"ם הוא על ידי השם היוצא מן האותיות הקודמות לשם זה, והם השם הק' אכדט"ם (כי אין אות לפני הא, ולפי ה"מ סתמה יש מ' פתחה), ואי' בספח'ה ל' שם זה יש לו צירוף א"ם גל', כי א"מ' הם האותיות שלא נחלפו, וגל' הוא המספר של כ"ד ש' שנתחלפו. והשם הק' הזה נרמז בגי' שעשה יעקב אבינו עם בניו הק' כאשר נפרדו מלבן (בראשית לא, טו), וקרא את שמו 'גלעד' (שם, יג). כי האותיות בשם זה שהם חילוף הם בגי' גל' כניל, והשם הק' הזה כולו הוא בגי' עז', ויחד הם 'גלעד', ובלעם הוא המשך ענינו של לבן (פסחריזן קה, ודוק ח"א סט), ולכן עבר את הגל' הזה כדי לקלל את ישראל, כי רצה להגביר את דיני שם אלק"ם בכח' 'שמד' כניל, ולהתגבר לעומת המתקת הדינים של הגל'. [ולכן היתה מיתתו של בלעם על ידי פינחס (לא, ו) וברשי"ש (שם), כי פינחס הוא אליהו (והוא ח"ב קצ), שהוא אליהו התשבי מתושבי גלעד (פ"א ט, א) בכח' הגלעד' העומד לעומת ענינו של בלעם].

אבל הקב"ה לקח את הקללה עצמה והפכה לברכה, ולכן צירף הקב"ה את בלק יחד עם בלעם. כי בלעם עסק בקללה, אשר 'קללה' היא בגי' ד' פעמים 'אם' עה"כ, ואילו 'בלק' הוא בגי' ד' פעמים גל'. ונמצא שכנגד ד' פעמים אלק"ם שבגי' 'שמד', עסק הקב"ה לעורר ד' פעמים 'אם גל' להמתק את הדינים. כי הפך הקב"ה את הקללה עצמה לברכה, ולקח את 'בלק' עם ה'קללה' של בלעם והשתמש בהם להמתק את הדינים.

ב.

וקני מדין באו אל בלעם בתורת נביא דוקא

וילכו וקני מואב וקני מדין וקסמים בידם (כב, ז).

פי' רש"י: ד' קסם זה נטלו בידם וקני מדין, אמרו: אם נבא עמנו בפעם הזאת יש בו ממש, ויום ידחנו אין בו תועלת. לפיכך כשאמר להם 'לינו פה הילולה', אמרו אין בו תקוה, הניחוהו והלכו להם. שנאמר וישבו שרי מואב עם בלעם, אבל זקני מדין הלכו להם'.

יש לפרש על פי פשוטו, כי המדינים הם מבני קטורה (בראשית כה, ט) אשר אברהם אבינו נתן להם מתנות ושלחם בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם (שם, ו), ואמרו חז"ל (פסחריזן כג, א) כי המתנות שנתן להם אברהם אבינו הוא 'שם טובאיה'. ולכן היו המכשפים הגדולים ושיבים בארץ קדם, והם היו בקיאים גדולים בקסמים וכישופים, ואפילו בלעם למד את כל חכמת הכישוף מהם (והוא ח"א קלג). ולכן כאשר באו זקני מדין אל בלעם, לא היה זה כדי שיעלל

עבורם בדרך הכישוף, כי את זה כבר ידעו בעצמם טוב מאד. אלא באו אליו לפי שידעו שהוא נביא, שהרי היה נביא לאומות העולם לעומת משה רבינו (במדבר יד, ט), ולכן חשבו כי יש בכוחו לפעול פעולות וניסים על דרך הנובאה. ולכן אמרו כי רק אם יסיים לבא עמם מיד יש בו ממש, כי אז פירושו שהוא פועל בדרך הנובאה, שהוא פועל בדרך 'יש מאין' באתו מקום ובאותו זמן. אבל כאשר אמר להם שימתו על הילולה, הבינו כי עומד הוא להשתמש עם כישוף, אשר הכישופים צריכים זמן ועסק רב עד שיוכלו לפעול עמם. ולכן ברגע שאמר להם כי הוא צריך עוד זמן, שוב הבינו כי אין להם תועלת ממנו, כי רוצה הוא לכשף ולקסום ואת זה הם יודעים בעצמם.

וזהו שאמר הכתוב שהגיעו אליו עם 'קסמים בידם' והכוונה היא כפשוטו, כי כח הקסמים והכישוף היה תחת ידם וברשותם, ולא הגיעו לבלעם עבוד זה. וזהו שאמר רש"י 'קסם זה נטלו בידם, אמרו: אם יבא עמנו בפעם הזאת יש בו ממש' וכו', כי זה עומק הפשט של 'קסמים בידם' כי מחמת הכישוף שבידם ידעו אם יפעול בכישוף או בנבואה.

ג.

בלעם ואתונו לעומת חמורו של משה רבינו

ויקם בלעם בבוקר והתבוש את אתונו (כב, כא).

נראה בפסוקים שיש עסק גדול עם אתונו של בלעם, וטעמא בעי'.

אכן הנה אמרו חז"ל (במדבר יד, ט) כי היה בלעם זה לעומת זה' למשה רבינו, והיה הוא הראש של הסט"א לעומתו של משה רבינו ראש בני ישראל. ולפיכך כשם שמצאנו במשה רבינו כאשר ירד למצרים למען הבחירה שבחר הקב"ה בכלל ישראל, שאמר הכתוב (שמות ה, ט) ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור וגו'. כך כאשר בא בלעם ברצונו לבטל ח"ו את הבחירה בכלל ישראל (במדבר יד, ט), היה גם כן על אתון שהיא נקבת החמור. ולכן תמצא כי מנין 'משה' עם 'חמור' הוא אותו הגי' כמו 'בלעם אתון', והחילוק ביניהם, שמצאנו אצל משה 'חמור' זכר ואצל בלעם 'אתון' נקבה, הוא לפי שאצל הסט"א תמיד נחשבת הנקבה לעיקרית יותר, כמו שכתב האוה"ח הק' (בראשית מט, ט) על פי דברי הוה"ק (ח"ג ראלא).

ואמרו חז"ל (פרקי ד"א פ"ג) כי חמור זה שהרכיב משה רבינו עליו את משפחתו, הוא החמור שעליו עתיד מלך המשיח להתגלות כמו שנאמר (זכריה ט, ט) עני ורוכב על חמור, כי מיוחד הוא חמור זה לגאולתו של ישראל. ולעומת זאת, כאשר בא בלעם עם אתונו, היה זה בכדי לעמוד לעומת גאולתו של ישראל. והוא שאמר לו המלאך שהוא בא לעקור אומה הנוגת שלש רגלים (במדבר יד, ט), כי הרגלים מיוסדים על הגאולה ממצרים, וידוע מדברי הספח"ק כי כולם מורים על הגאולה העתידה גם כן, והם מאירים בכלל ישראל הארה מן העתיד לבא. ולכן כאשר בא בלעם לחלוק על הגאולה העתידה, הרי הוא בא לעקור את השלש רגלים המורים על כך.

וזהו שמצאנו בנבואתו של בלעם על המקור הראשון בתורה הק' על ענין מלך המשיח, כמו שכתב הרמב"ם (מלכים פ"א ה"א). והרי אמרו חז"ל (פסחריזן קה) כי מברכתו של אותו רשע למדים אנו מה היה בלבו לקללם. ואם כן כאשר מצאנו בכרכותיו את ענין הגאולה העתידה, והיא שבא עם אתונו ברצון לבטל את ענינו של משיח. אבל הקב"ה הפך את כל קללתו לברכה, ובישרנו בדבריו על הגאולה העתידה לבא בב"א.

ד.

כלל ישראל נבדלים מן האומות גם בגלות

הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב (כב, טז).

מעלה זו של כלל ישראל שהם 'עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב', מתבטאת ביותר בזמני הגלות. אשר אף על פי שכלל ישראל נמצאים בין הגויים ומפוזרים בין האומות, מכל מקום אנו תמיד נבדלים מהם ומהגומם.

וזה נרמז בתובת פסוק זה, כי 'הן עם לבדד' הוא בגי' 'בכל מדי יון אדום', הם הן גלויות אשר בהם נתגלה כי עם ישראל שוכן לבדד. ותבת 'ישכן' הוא בגי' 'מצרים' היא הגלות השרושת לכל הגלויות, והיו כלל ישראל מצויינים שם (הגש"ם) ושוכנים בדרך מכל

הגויים. ויחד הם בגי' 'שופר' עה"כ, כי ע"י השופר יקבץ אותנו הקב"ה מדי' נפשות הארץ שהם כנגד הד' גלויות.

ה.

ברכת מה טובו לא חזרה לקללה

מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל (פד, ה).

אמרו חז"ל (פסחריזן קה) 'אמר רבי אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות' דהיינו ברכה זו של מה טובו וגו'.

ויש לרמוז על כך, כי החילוק בגי' בין 'ברכה' ו'קללה' הוא (פ"ה) כמנין 'מה טובו', ולכן בברכה זו נותר הכח של הפיכת הקללה לברכה.

ו.

בלעם רצה להתגבר עם המזבחות לעומת כלל ישראל

ויאמר בלעם אל בלק מנה לי בזה שבעה מזבחות (כב, א).

מצאנו שעשה בלעם עסק גדול לבנות מזבחות ולהקריב קרבנות עליהם, ויש לומר כי רצה לתפוס בכח זה כדי להתגבר על כלל ישראל כאשר יתבאר בעז"ה. כי כל ענינו של בלעם היה מה שרצה לבטל את הבחירה בכלל ישראל מבין שבעים האומות (במדבר יד, ט), ולכן רצה למצוא דבר שבו יוכל להראות כאלו אומות העולם יכולים להיות טובים כמו כלל ישראל, ואם כן יוכל לפעול לבטל את הבחירה המיוחדת בכלל ישראל ח"ו.

ואחר המבול מצאו בנה שבנה מזבח לה' (בראשית ה, ט), והקריב קרבנות שעלו לריח ניחח לה', עד שהבטיח הקב"ה 'לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם וגו' ולא אוסיף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתיו וגו' ורע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישובתו' (שם, כא-כב), ונמצא כי בזכות קרבנות אלו שהקריב נח הבטיח הקב"ה את קיום כל העולם. וכל אומות העולם מתיחסים אחר נח, שהרי כולם הם מורשו ומכוננים בני נח. ולפיכך מצאנו שיש כליהם לקבל קרבנות גם מאומות העולם, וכמו שאמרו חז"ל (יר סב) כי אומות העולם נודרים נדרים ונדבות כישראל. והוא לפי שיש שייכות לכל האומות לענין המזבח והקרבנות, כי כולם הם בני נח שבנה מזבח והקריב קרבנות. ולכן רצה בלעם לעורר כח זה, ובעה מזבחות והקריב עליהם קרבנות, כדי להראות שגם אומות העולם יכולים לעשות נחת רוח להקב"ה.

אבל טעה בלעם בזה, כי נכסת ישראל אחת היא להקב"ה, ואין הקב"ה מקבל נחת רוח מאומה אחרת וזלתה. וכל ענין הקרבנות המתקבלות מאומות העולם, הוא רק אם הם מתבטלים לכלל ישראל, ומשלוחים את קרבנותיהם להקריבם על המזבח של כלל ישראל. וכמו שמצאנו כי כאשר בא אליהו הנביא לרפא את מזבח ה' ההרוס, עשה זאת עם שנים עשרה אבנים כמספר שבטי בני יעקב (פ"א יח, ל-לא), כי שלימות מזבח ה' הוא דוקא מזבח של כלל ישראל. וכך גם היה בית המקדש מיוסד על קדושת כלל ישראל, ששם עלו שבטים שבטי י"ה (תהלים קכב, ז), כי קדושת המזבח תלויה בקדושת ישראל לבית אבותם בלבד. וגם נח שבנה מזבח והקריב עליו קרבנות, לא נתקבלה עבודתו אלא מפני שגם ישראל היו נבטלים בו, והיתה בחי' של מזבח ישראל כולה במזבח שעשה. אבל אומות העולם בעצמם, אינם יכולים לבנות מזבחות ולהקריב קרבנות לרצון לפני ה'.

וזה נרמז כאשר אמר הכתוב על נח 'ויבן נח מזבח להו"ה' (בראשית ה, ט), כי בזה הפסוק עצמו נרמז שהוא בעצמו לא יכול היה לבנות מזבח, כי הנה נח' הוא בגי' א' יותר ממנין 'מזבח', ואילו 'להו"ה' הוא בגי' א' פחות ממספר זה, והיינו שהיה נח אחוז רק מסביב לענין המזבח האמיתי. כי ענין המזבח לאמיתו ובשלימותו, מתגלה רק על ידי כלל ישראל בטרתם. וכך נרמז גם כאן אצל בלק ובלעם, שרצו במזבחותיהם להתגבר לעומת המזבח של כלל ישראל הבנוי מ"ב אבנים כנגד שבטי בני יעקב, אבל לא הצליחו להגיע לעצם ענין המזבח. ולכן 'בלק' במילואו (כ"ב ל"ד קרף - תרע"ט) הוא בגי' י"ב פעמים 'להו"ה' שהוא א' פחות ממנין 'מזבח', ואילו 'בלעם' במילואו (כ"ב ל"ד ע"ן מ"ב - תרצ"ז) הוא בגי' י"ב פעמים 'נח' שהוא א' יותר ממנין 'מזבח', הרי ששניהם נענו רק בבחי' הסובבת את המזבח האמיתי. כי המזבח באמת שייך רק לכלל ישראל, ורק את עבודת ישראל מקבל הקב"ה ברצון.

## את האהבה עד שתחפץ: להכניס השאיפות אל מסגרת וסדר

**א. שימו לב אל הנשמה: אמנם בחור טוב, אבל היכן האש של נשמתו?**  
יש בחור טוב השומר על סדרי הישיבה כראוי | לא חסר לו 'סדר' אבל חסר לו 'אור' | הסיבה: או שיש לו נשמה נמוכה או שנשמתו עדיין נעולה | הוא צריך לפתוח ולרומם את נשמתו | ע"י לימוד התורה אפשר לרומם את הנשמה | צריך גם ללמוד ספרי מוסר וחסידות באופן שנוגע לו למעשה | לשפוך לבו כמים לפני השי"ת שיזכה לסייעתא דשמיא

**ב. ולהצילה מלהבה: אמנם בוערת בו להבת אש, אבל כמה הוא משקיע לממש את שאיפותיו?**

יש בחור עובד ה' שיש לו רצונות והשגות נפלאות | אך אינו מוציא את רצונותיו מן הכח אל הפועל | אם הוא לא ישתמש בכלים המתאימים - הוא לא יצליח | הוא מרגיש שהוא יחיד במינו | פעמים רבות הוא עושה דברים משונים כדי להוכיח שהוא נעלה ושונה מכל חבריו | לעתים הוא מרגיש צורך לפרסם לסובביו עד כמה הוא מיוחד מהם | חבל שכוחות הנפש נפלאים שכאלה הולכים לאיבוד

**ג. כל היום היא שיחתו: בחור יקר - המקצוע שלך הוא לימוד התורה**

כל אדם יש לו את התחום שבו הוא מסוגל להצליח | בתחום זה הוא צריך להשקיע את כל כוחותיו וכשרונותיו | דוגמא: משפיע רוחני לאו דוקא צריך להשקיע את עצמו ב'הוראה' | אומנותו ומקצועו של בחור בשנות הנעורים הוא: לימוד התורה | כל שאר הדברים הם בגדר 'טפל' | לעסוק בתורה יומם ולילה אך גם לשמור על כוחותיו | לשמור על סדרי הישיבה - שיעורים ופולפול ודיבוק חברים | סדר בשינה ובאכילה ושמירת הבריאות | סדר בשעות הסדרים ובין הסדרים | לכל זמן ועת לכל חפץ

.א.

## שימו לב אל הנשמה: אמנם בחור טוב, אבל היכן האש של נשמתו?

### כל בחור והמהלך שלו

כשמדברים עם בחורים בענייני עבודת ה', ישנם בדרך כלל שני סוגי בחורים, שהם שונים בעצם טבעם ומהותם. ולכל אחד מהם צריך לדבר בסגנון אחר, כל בחור צריך להדריך ולכוונן על פי דרכו. (לא שהתוכן של שיחה אחת אינה נוגעת כלל לבחור מהסוג השני, כי בודאי יש תועלת בשני סוגי השיחות עבור שני סוגי הבחורים, אלא שבכל שיחה צריך להדגיש את מה שמתאים ונוגע לשומעים).

### בחור טוב בישיבה

הסוג הראשון, הוא בחור שיש לו טבע טוב, מטבעו הוא בחור טוב ועדין נפש, הוא מאוד מסודר, הוא צייתן ומקבל, הוא שומר בקביעות על כל סדרי הישיבה, ומקיים את כל תקנות הישיבה, וכמו כן הוא משתדל ללמוד ולסיים את ההספק השבועי שהנהלת הישיבה קבעה שצריך להספיק, הוא מקשיב היטב לשיעורים של הר"מ בישיבה, הוא מגיע לתפלה בישיבה בזמן, הוא הולך לישון וקם בזמן הקבוע וכן הלאה, כל סדר היום שבחור משועבד אליו. בקיצור: בחור טוב.

ובמדרגות! הוא אכן יהיה יהודי טוב, אבל לא שום דבר יותר מזה! הוא לא יתעלה לשום בחינה של 'שלימות'. מפני שבחורים מסוג זה, מלבד מה שהם שומרים על הסדר היום הרגיל, ועושים את הכל בצורה הטובה ביותר - אין להם שום שאיפה להמשיך בדרכם ולהתעלות, הוא 'מסתפק במועט', והרגשתו היא הרי אני 'בחור טוב', אני ממלא את חובתי ותפקידי כראוי, ואם כן בודאי שאין שום צורך שאתאמץ יותר מכך. ובקיצור: לבחור זה לא חסר 'סדר' אבל חסר לו 'אור' - לא בוערת בקרבו 'אש קודש' של השתוקקות לעליה.

### בחור כזה צריך להרחיב את אור נשמתו

אבל האמת היא, שגם לבחור כזה יש תקווה! ואינו בגדר שלאחר ייאוש! כי יש לו אפשרות להשתנות! וייתכן שיתעורר יום אחד ויקנה בנפשו שאיפות גדולות להתעלות מעלה בעבודת ה'.

כי הנה סיבת הדבר שבחורים כאלה אין להם שום 'שאיפות' - היא תוצאה של חסרון בנשמה. או מפני שנשמתו עדיין נעולה ונגוזה,

### נקודות:

העצה הטובה ביותר להשיג ולקנות זאת למעשה, היא באמצעות לימוד ספרים הדורשים מהאדם השגות גדולות, כמו ספרי מוסר וחסידות. אבל לשם כך לא די ללמוד בהם לימוד גרידא באופן שרוצה להספיק ולסיים עוד ספר, אלא צריך להעמיק ולהתבונן בדבריהם, באופן שבכל דבר שהוא לומד הוא חושב ומתבונן: מה יש לזה? שייכות אלי? איך אני יכול להגיע לידי כך?

ומעולם הוא לא עורר את הקדושה הגנוזה נשמתו, ולא ביטא את הצמאון הפנימי של נשמתו, או משום שבאמת יש לו נשמה נמוכה, ועל כן אין הנשמה מאירה כל כך. אבל ללא הבדל מאיזה סיבה הוא שרוי במצב כזה, עדיין יש לו אפשרות להשתנות, - ואפילו אם סיבת 'הסתפקות במועט' היא מחמת שיש לו נשמה נמוכה - בכל זאת יש אפשרות שישתנה!

והטעם היא כי כל נשמה היא קדושה והיא 'חלק אלוקי ממעל', הנשמה אינה דבר גשמי שקשורה בצמצומים והגבלות; כי הנה אם נדבר אודות 'כשרונות', הלא ברור שאדם שמטבעו אין לו 'כשרונות' מיוחדים, הרי זה כמעט בלתי אפשרי שהוא ישתנה ויתהפך להיות 'בעל כשרון' גאוני ומבריק, הן אמנם שיש ביכולתו לשפר ולפתח במעט את הכשרונות שיש לו ולהתקדם בהם קצת, אבל למעשה הכשרונות שיש לו - זה מה שהוא, ולא יעזור לו מאומה, אי אפשר לרכוש כשרונות חדשים. ואפילו אם הוא יתאמץ מאוד 'למתוח' את כשרונותיו לכל היותר האפשרי - בכל זאת הוא לא יתהפך להיות 'אדם מוכשר'.

אבל הנשמה אינה כך! הנשמה הקדושה היא עצם רוחני גבוה מעל גבוה, היא 'חלק אלוקי ממעל', ועל כן יש אפשרות להחליפה לגמרי! יתכן לקחת נשמה נמוכה ולהמירה לנשמה גדולה וגבוהה; וכדאי 'בוה"ק' שבאמצעות לימוד התורה מקבלים נשמה חדשה וגבוהה. וגם בכתבי האר"י הק' מובא, שישנם כמה וכמה דרכים אין נשמות יכולות להתרומם

### פרק ב'

הנה ענין הנהירות הוא שיהיה האדם נזקק במעשיו ובמעשיו, כלומר, מתבונן ומפקח על מעשיו ודרכיו, הטובים הם אם לא יבליתי עיני נפשו לספקת האכילון חס - וקליפת, ולא יגלה במחלף הרגלו בענין האפלה. והנה זה דבר שיששקל ויחיהו ודאי, פי אחר שיש לאדם דעה והשקל להציל את עצמו ולקרם מאכילון נשמתו, איך יתכן שירצה להעלים עיניו מהצלתו?

### החסרון: ועוד איזה חסרון.. אין לו השגות גדולות

מצד אחד, הבחור הזה הוא אכן בחור טוב ויקר. אבל מצד שני, חסר לו 'שאיפות' לגדול ולהתעלות מעלה מעלה. בדרך כלל אפשר כבר מלכתחילה לומר עליו: לא יצא ממנו אדם גדול! הוא לא יתעלה במעלות

בחור שעוסק בעבודת ה' צריך לעשות את כל מה שבידו שאכן יצליח בעבור דתו וישיג את השאיפות הגדולות שלו. נכון, ברור שההצלחה אינה תלויה רק בו, כי להגיע להצלחה יש צורך ב'סייעתא דשמיא'. אבל בכל זאת חובתו של האדם היא לעשות את כל הפעולות הנכונות שבידו לעשות, כך ש'מצידו' לא יהיה שום מניעה להשגת ההצלחה, ויוכל להתמדרגה לעלות ממדרגה למדרגה

~

הדברים הללו אמורים גם לבחור: עליו לדעת שהמקצוע שלו הוא: לימוד התורה! עליו להשקיע את כל כוחות הנפש שלו בלימוד התורה מתוך עמל ויגיעה, באופן של לא פסיק פומיה מגירסא. נכון, בודאי צריך גם להתפלל, וגם צריך ללמוד 'מוסר' – כי הלא גם זה חלק מלימוד התורה. אבל כל הדברים הללו הם אינם עיקר המקצוע שלו!

ולתעלות להיות גבוהות בהרבה ממה שנבראו, באמצעות 'עיבור נשמה' ועל ידי עוד כמה ענינים נוספים. מפני שנשמה היא כמו 'ארץ ישראל' הנקראת בשם 'ארץ הצבי' - שאפשר למתוח אותה כמו שאפשר למתוח את עור הצבי - וכמו כן גם הנשמה הקדושה, אם מתקנים ומעבדים אותה, יש מציאות שהיא תתרחב והיה יותר גדולה ומרוממת.

**להגדיל ולרומם את השאיפות ואת ההשגות**

הדגש העיקרי עבור בחורים מסוג זה הוא: העבודה להשגת 'שאיפות' עליהם לעבוד ולהביא את עצמם לידי כך שישאפו וישתוקקו לגדלות! אין ספק, זה לא דבר קל - עבור בחור כזה זוהי עבודה קשה, ובמידה מסוימת עבודה זו קשה יותר מאשר להתייגע בלימוד התורה במשך כל היום. אבל זוהי העצה היחידה לפתוח ולעורר את הנשמה ולרומם אותה. עליו להתרומם מהרגילות, הוא צריך להפסיק להסתפק בכך שהוא 'בחור טוב', חובתו היא להגדיל ולרומם את השגותיו, עליו לשאוף ולהשתוקק להיות

נעלה ומרומם יותר ולהשיג השגות עליונות יותר.

**העצה לכך: לימוד ספרי מוסר וחסידות וסיפורי צדיקים**

העצה הטובה ביותר להשיג ולקנות זאת למעשה, היא באמצעות לימוד ספרים הדורשים מהאדם השגות גדולות, כמו ספרי מוסר וחסידות. אבל לשם כך לא די ללמוד בהם לימוד גרידא באופן שרוצה להספיק ולסיים עוד ספר, אלא צריך להעמיק ולהתבונן בדבריהם, באופן שבכל דבר שהוא לומד הוא חושב ומתבונן: מה יש לזה שייכות אלי? איך אני יכול להגיע לידי כך?

כמו"כ יש גם תועלת גדולה בקריאה או שמיעה של 'סיפורי צדיקים', כי הסיפורים אודות צדיקים ועובדי ה' מלהיבים את הלב ומעוררים מאוד את תשוקת הנשמה, לגדלות. וגם קריאת סיפורי צדיקים צריכה להיות באופן האמור, שצריך להשוות כל סיפור אל עצמו ולדעת: יש לסיפור זה שייכות אלי? לא מדברים כאן אודות מלאך ושרף - אלא

ב.

**ולהצילה מלהבה: אמנם בווערת בו להבת אש, אבל כמה הוא משקיע לממש את שאיפותיו?**

זכה להצלחה! ובמשך הזמן הוא בודאי יזכה לראות גם ההצלחה בפועל. אם הוא לא זכה לראות את ההצלחה היום - אזי הוא יראה את ההצלחה מחר! אבל את העיקר צריך הוא לדעת שחובתו היא ללכת ב'דרך' כזאת - שהיא מובילה לידי הצלחה.

**חסר לו כח עצמי להגביל את עצמו לסדר**

השורש של הקושי הזה מתחיל בכך, שחסר לו ב'כח הצמצום והסדר'. הוא אינו יודע איך לצמצם את השאיפות הגדולות שלו, וקשה לו לסדר את עצמו באופן שישג את ההצלחה הנכספת. וכל זה תוצאה מכך, שהיות שהבחור הזה מתהלך בשאיפות גדולות כאלה, ממילא זה גורם שהוא מרגיש בעצמו: "אני אינני רוצה לעשות את הדברים ה'רגילים' שכל אחד עושה! וכי מה זאת אומרת? הרי אני יותר מכל אחד אחר! אם כן מדוע מאיזה סיבה אעשה את מה שכל אחד עושה, וכי אני שווה בשווה עם כל אחד אחר? הרי אני באמת שונה מכל הסובבים אותי! אני הרבי ר' אלימלך השני! אני הרי רוצה להיות צדיק הדור! הם כולם רק אנשים פשוטים!"

**הוא רוצה להוכיח שהוא 'שונה' מכולם**

פעמים רבות עלולים להיגרם אצל בחור כזה חולשות ובלבולים שונים, עד כדי כך שהוא ממש בגבול מידת הגאווה! מפני שאפילו אם באמת הוא אכן יותר חשוב מכל הסובבים אותו - יש לו נשמה גבוהה ושאיפות גדולות, ויש לו אפשרות להתעלות ולהשיג עתיד גדול ונפלא יותר מכל

בעבודת התפילה, עם הספקים וסדרים באופן שיתקדמו ויזמחו וירכשו קניינים בעבודת השם ויתעלו מעלה מעלה. ואכן במקרים רבים, הם אינם מצליחים ואינם מגיעים למקום שהם היו באמת מסוגלים להגיע - לפי כוחות הנפש שלהם.

**חלק מעבודת ה' - תעשה את כל מה שבידך לעשות כדי להצליח**

אבל האמת היא, שבחור כזה צריך לדעת, שזוהי טעות גדולה ומרה. מפני שגם ההצלחה היא חלק מעבודת ה'. בחור שעוסק בעבודת ה' צריך לעשות את כל מה שבידו שאכן יצליח בעבודתו וישיג את השאיפות הגדולות שלו. נכון, ברור שההצלחה אינה תלויה רק בו, כי להגיע להצלחה יש צורך ב'סייעתא דשמיא'. אבל בכל זאת חובתו של האדם היא לעשות את כל הפעולות הנכונות שבידו לעשות, כך ש'מצידו' לא יהיה שום מניעה להשגת ההצלחה, ויוכל להתעלות ממדרגה למדרגה.

ואם בחור עושה את הדברים המתאימים - שבחור צריך לעשות כדי להצליח - אזי הוא כבר בגדר 'מוצלח'! בין אם הוא כן רואה את ההצלחה ובין אם אינו רואה את ההצלחה - בעצם התנהגותו הטובה ופעולותיו הוא כבר

**בחור שבווערת בו אש קודש והשתוקקות להתעלות בעבודת**

לאידך גיסא, ישנם בחורים מסוג אחר: בחורים שמצד עצם טבעם ומהותם שונים הם לגמרי: מצד טבעם יש להם שאיפות גדולות ונעלות מאוד. בחורים כאלה נושאים עמם שאיפות נפלאות ונוראות להתעלות במעלות הצדיקים ההולכים לפני האלקים, הם משתוקקים להיות ממש כמו הרבי ר' אלימלך. (לא נרחיב כאן בסיבת הדבר, למה ומדוע לצערנו הרב המציאות היא שכיהים ישנם מעט מאוד בחורים עם רצונות ושאיפות כאלה. בשנות צעירותי היו הרבה בחורים כאלה).

**החסרון הוא: הוא אינו מצליח להוציא את השאיפות והרצונות מן הכח אל הפועל**

מצד אחד, בחור כזה מאיר וזוהר מאוד, נשמתו מאירה וזורחת בשאיפות ותשוקות נפלאות ויקרות. אבל מצד שני, הוא ניצב בפני קשיים מיוחדים: פעמים רבות אנו רואים אצל בחורים כאלה, הם אמנם עובדי ה', יש להם שאיפות ורצונות גדולים, אבל הם מזלזלים בענין של 'למעשה', הם אינם עושים את הפעולות הנדרשות כדי שאכן יזכו להוציא את שאיפותיהם הגדולות מן הכח אל הפועל באופן שאכן יצליחו להשיגם. הם מתהלכים להם עם מחשבות נשגבות וליבם בוער בתשוקה לממש את שאיפותיהם הנעלות, אבל למעשה הם 'נשארים שם' עם השאיפות והתשוקה, הם אינם משקיעים בפועל את כוחם ומרצם בלימוד התורה או

**פרק ה'**

על כן נצטוונו לקבוע עתים לתורה. וכך נכרנו ונכרנו שהיא המצטרפת יותר לאדם לשיעור אל ההירות, וכמאמר רבי פנחס, "תורה מביאה לידי זריזות". וזוילתה לא יגיע אליו כלל, והוא מזה שאמרו זקונים לברכה (שם ב, ו), "ולא עם הארץ חסיד". וזה פי הכוונה ותפירה שמו שפרא הציור - רע פאדם הוא שפרא התורה תכלין לו, וכמו שאמרו (קדושין ל, ב), "בראתי - יצר הרע פראתי לו תורה תכלין".

חבריו - אך אם הוריו ומחנכיו אינם מכירים בכך שהוא אכן גדול יותר מכל סובביו, הרי זה גורם לו לנחיתות וחולשה בנפשו, והוא ישתדל לעשות תמיד פעולות שונות כדי להסביר להם: "אני לא כמו כולם! אני באמת שווה הרבה יותר מכל הסובבים אותי!". בעוד שבפועל מצד מעשיו הוא בחור פשוט שאין בו שום דבר יותר מהם! הרי הוא עדיין לא התעלה ולא תיקן את דרכיו ומידותיו - ולכן אע"פ שיש לו באמת שאיפות גדולות מ"מ למעשה אין לו שום מעלה יתר על חבריו, כי בינתיים הוא נשאר רק עם הרצונות הטובים בלבד. ובמילים אחרות, הוא בחור פשוט עם שאיפות גדולות! הוא סובל מיצר הרע של 'גאווה' ושל

'עקשנות' - ממש כמו כל בחור פשוט!

וממילא לפעמים עלול לבוא לידי כך, שהוא יחפש כל הזמן לעשות 'הכרזה' (קסטימנט) כדי להודיע ולגלות שהוא מיוחד במינו והוא לא כמו כל שאר הבחורים בני גילו. ולמעשה זה יגרום שכל מה שכולם עושים הוא יעשה את ההיפך! אם כולם יצחקו - הוא יבכה, ואם כולם ילמדו - הוא יבטל זמנו, אם כולם יבלו את זמנם - הוא ילמד, אם כולם מתפללים מהר - הוא יתפלל לאט, ואם כולם מתפללים לאט - הוא יתפלל מהר. וכן בכל שאר הדברים: מה שכולם עושים - הוא יעשה את ההיפך. וכל זה רק כדי להוכיח שהוא שונה מכולם.

ג.

## כל היום היא שיחתי: בחור יקר - המקצוע שלך הוא לימוד התורה

### כל אחד צריך להכיר את התחום שלו

יש כלל גדול שבחור כזה צריך לזכור תמיד, והוא: כל אדם יש לו את התחום שלו שבו הוא מסוגל להצליח, ובתחום זה הוא צריך להשקיע את כל כוחותיו וכשרונותיו. ועל כן כל אחד חייב לדעת מה חובתו בעולמו ומהו תפקידו! זהו כלל גדול בכל מקצוע ואומנות, **אדם שרוצה להצליח בחיים, חייב לדעת באופן ברור לאיזה תחום הוא שייך ואיזה סוג מקצוע מתאים לו**, מהו התחום שאם הוא ישקיע בו את כוחותיו וכשרונותיו הוא ינחל בו הצלחה גדולה.

### זה תפקידו ב'הוראה' וזה תפקידו ב'השפעה'

נביא בזאת משל מעבודה ברוחניות. אברך חשוב שזכה להתעלות בעבודת ה', הוא עסק הרבה בלימוד ספרי מוסר וחסידות והתעמק בהם, ואכן זכה להבין את הדברים היטב עד שהתחיל למסור שיעורים ושיחות במוסר וחסידות. וב"ה הוא הצליח מאוד בתחום זה, אנשים רבים התעוררו והתחזקו מדבריו, והוא אכן פעל גדולות ונצורות, ובמשך הזמן נתפרסם ונהיה 'משפיע רוחני', ורבים באים לשאוב ממנו חיות בעבודת ה'. עד שיום אחד נכנסה מחשבה בלבו: "אולי כדאי שהשקיע את עצמי ב'הוראה'?" אולי אתחיל להשקיע בשנה הבאה בלימוד טוש"ע חלק יורה דעה עם הנו"כ והמפרשים, ואולי אזכה להיות מורה הוראה, להורות לעם ה' את הדרך אשר ילכו בה ולהשיב לשואלים דבר ה' זו הלכה?".

כשיבוא האברך המשפיע הזה לשאול דעת תורה מפי רבו, מה הוא יענה לו? הוא ישיב ויאמר לו: כל אחד צריך לדעת את תפקידו! עיקר העבודה המוטלת עליך היא לומר שיעורים בספרי מוסר וחסידות! נראה שהמקצוע שלך אינו הוראה והלכה! נכון, בודאי עליך ללמוד גם ספרי הלכה, אבל זה לא המקצוע שלך! במקצוע ההלכה אין לך הצלחה כזאת. המקצוע העיקרי שלך שבו יש לך יכולת ויש לך בו הצלחה הוא: לעורר ולחזק את הרבים ולומר שיעורים בענייני מוסר וחסידות.

### עבודה ב'התבודדות' לעומת עבודה של הרבצת תורה ברבים

יום אחר מתעורר האברך המשפיע הזה ונכנסת בו מחשבה אחרת: "אולי כדאי שאתעלה יותר בעבודת ה', ואתחיל בעבודת 'התבודדות', להתבדל מאנשים ולחיות רק בדביקות בהש"ת, ממש כפי שהספרים הקדמונים מתארים שנהגו כמה מהצדיקים הקדמונים?". ושוב פעם הוא יפנה אל רבו, מה רבו יענה לו? הוא יאמר לו: הרי זה ברור שזה לא רצון ה'! נכון בודאי עליך לעסוק גם בזה, אבל אסור לך להפסיק למסור את כל השיעורים בגלל העבודה שיש לך עם עצמך! עליך להקדיש זמן עבור עבודת ה' הפרטית שלך - אבל חלק גדול מזמנך ומכוחותיך עליך להשקיע באמירת השיעורים לרבים, ולעורר אותם ולחזק אותם בעבודת ה'! ואסור לך להזניח את תפקידך, מפני שזה המקצוע המיוחד שלך, זוהי חובתך בעולמך, ובזאת צריך שתהיה מגמתך כל ימי חיך! אם תכנס ל'התבודדות' - לא תצליח! חובתך לדעת: העבודה שלך - מה שעליך להשקיע את עיקר כוחותיך וכשרונותיך - היא להשפיע על אחרים! זו חובתך וזה תפקידך, ולא שום דבר אחר!

### לבחור יש רק מקצוע אחד: לימוד התורה

הדברים הללו אמורים גם לבחור: עליו לדעת שהמקצוע שלו הוא: לימוד התורה! **עליו להשקיע את כל כוחות הנפש שלו בלימוד התורה מתוך עמל ויגיעה, באופן של 'לא פסיק פומיה מגריסא' - עליו לעסוק בתורה ביום ובלילה ללא הפסקה.** נכון, בודאי צריך גם להתפלל, וגם צריך ללמוד 'מוסר' - כי הלא גם זה חלק מלימוד התורה. ואין ספק שהוא צריך גם לעבוד על תיקון המידות. אבל כל הדברים הללו הם אינם עיקר המקצוע שלו! כל הדברים הללו הם אצלו רק בגדר 'טפל' והם תלויים ב'עיקר' - שהוא 'לימוד התורה'. בחור בשנות הנעורים צריך לשבת וללמוד ללא הפסקה ולקנות את תורתו! זה צריך להיות עיקר המקצוע של בחור!

אה, איזה אור נפלא מאיר על מי ששנות

### עם הכוחות שלך - יחד עם כח הצמצום - אתה מסוגל להגיע רחוק מאוד

צריך להדריך בחור כזה וללמדו איך לצמצם ולסדר את עצמו. עליו לדעת ולהבין, שהן אמת נכון הדבר, שיש לו חשיבות גדולה מאוד, יש לו נשמה גבוהה, והוא בעל שאיפות נפלאות וכוחות הנפש נשגבות, אבל הוא חייב ללמוד איך לגדול! מפני שאם יהיו לו - בנוסף לכוחות הנפש הנפלאים שברשותו - גם את הכלים המתאימים כדי לנצל את כוחות הנפש הללו, אזי יהיה בכוחו להתעלות ולהגיע למדרגות רמות ונפלאות עד למאוד! ואם הוא מוכן ללמוד זאת, אזי מובטחת לו הצלחה גדולה, ובוודאי יעלה בידו להתעלות באופן נפלא ביותר.

### המפתח להצלחה: להיות מסודר

לזה מצטרף גם העניין האמור 'כח הצמצום וסדר' - שהוא נחוץ ביותר להצלחה: להיות מסודר! 'סדר' הוא מפתח נפלא הפותח שערי הצלחה, כמו שנאמר (קהלת ג, א) "לכל זמן ועת לכל חפץ". ובפרט לבחורים מסוג זה, שיש להם שאיפות גדולות, כי תשוקתם גדולה כל כך, עד כדי כך שהם ממש רוצים לצאת מכל הסדרים והגבולים, הם רוצים לעבוד יותר מכוחותיהם. אך עליהם לדעת, שאם הם לא יצמצמו ויגבילו את עצמם במסגרת ובסדר, לא יצליחו ולא יעלה בידם למלא את שאיפותיהם. ועל כן עליהם לעבוד באמת על 'סדר', דוקא משום כך שיש להם שאיפות גדולות ונפלאות - צריכים הם לפלס מעגלותיהם בתבונה ולהתצמצם בסדר ערוך ונכון.

### שמירת 'סדרי הישיבה'

היסוד הראשון של 'סדר' הוא: סדרי הישיבה! שמירת הסדרים שנהגת הישיבה קובעת עבור התלמידים. חובה להקשיב היטב לשיעורים של המגיד שיעור, ואחרי השיעור צריך לחזור חזרה טובה על השיעור, להעמיק במה שנאמר בשיעור ולפלפל עם חברים, עד שידע ויבין היטב את השיעור. שני הדברים הללו הם הרי מהמ"ח דברים שהתורה נקנית בהם (אבות פ"ו מ"ב): 'שמיעת האוזן' - להקשיב לשיעור, ו'דיבוק חברים' ו'פלפול התלמידים' - לחזור על השיעורים עם החברים ולפלפל בהם. המציאות הוכיחה: רוב הבחורים הטובים שהצליחו זה רק מחמת שהם שמרו על סדרי הישיבה, שמעו את השיעורים מפי הרמ"ם, ועסקו הרבה ב'דיבוק חברים ופלפול התלמידים'.

### נקודות:

היסוד הראשון של 'סדר' הוא: סדרי הישיבה! שמירת הסדרים שנהגת הישיבה קובעת עבור התלמידים. חובה להקשיב היטב לשיעורים של המגיד שיעור, ואחרי השיעור צריך לחזור חזרה טובה על השיעור, להעמיק במה שנאמר בשיעור ולפלפל עם חברים, עד שידע ויבין היטב את השיעור. שני הדברים הללו הם הרי מהמ"ח דברים שהתורה נקנית בהם (אבות פ"ו מ"ב): 'שמיעת האוזן' - להקשיב לשיעור, ו'דיבוק חברים' ו'פלפול התלמידים' - לחזור על השיעורים עם החברים ולפלפל בהם. המציאות הוכיחה: רוב הבחורים הטובים שהצליחו זה רק מחמת שהם שמרו על סדרי הישיבה, שמעו את השיעורים מפי הרמ"ם, ועסקו הרבה ב'דיבוק חברים ופלפול התלמידים'.

## שמירה על סדר השינה

עוד נקודה חשובה של 'סדר': על הבחור לדעת לכמה שעות שינה הוא זקוק. נכון, לא טוב לישון יותר מידי, אבל אסור גם לישון פחות מידי. בחור צריך לישון די שעות כדי שהמוח יהיה צלול, וכוחות הגוף וכוחות הנפש יעבדו באופן בריא. בחור הממעט בשינה חסר לו מנוחה ואינו יכול ללמוד כראוי. ולכן חשוב מאוד שהוא ידע כמה שעות שינה הוא צריך.

## 'מיעוט שינה' של החזון איש

ידוע שהחזון איש זצ"ל כמעט לא ישן כלום, הוא עסק בתורה בעמל ויגיעה במשך שעות רבות, עד שכוחותיו ממש אזלו. אחד היה החזון איש! היו לו כוחות לזה, והוא ידע בעצמו שהנהגה כזאת מתאימה לו. אך לעומתו גיסו הסטייפלער זצ"ל - שהיה תלמידו המובהק וגם בן בית אצלו - נהג לישון בכל מעת לעת משך שמונה שעות. ולכאורה יש להקשות קושיא גדולה: מדוע לא למד מהחזון איש לישון מעט? אלא התשובה היא: הוא לא היה 'שוואנץ'... הוא היה תלמיד מובהק, אבל הוא גם ידע מה עליו לעשות! הוא הבין שלפי כוחות הנפש שלו עליו לישון משך שמונה שעות כדי שיוכל לעבוד את ה' כראוי ובמוח צלול!

## 'מיעוט שינה' של הסטייפלער

הסטייפלער היה גדול בתורה, וכתב ספרים נחמדים ונפלאים, עם הבנת התורה ובהירות התורה, הוא ידע בעצמו שאם הוא ישן שעתים פחות בכל לילה - אזי בודאי לא יוכל לכתוב ספרים טובים כאלה! עלה בידו לכתוב את הספרים הללו אך ורק מכח זה שהיה לו בהירות הדעת וישוב הדעת בצלילות כזאת, ורק באופן כזה עלה בידו למסור את התורה לכלל ישראל בצורה כזאת.

מאין כל זה בא? מפני שהסטייפלער היה בר דעת! הוא הבין שאין בכוחו להתדמות אל גיסו החזון איש בפרט זה, מפני שאין לו את הכוחות הללו של החזון איש. הוא עשה 'סדר' עם עצמו, בידיעה כמה שעות שינה הוא זקוק! והוא קיים את קנין התורה 'במיעוט שינה', בכך שלא ישן יותר ממה שהיה נצרך לפי כוחותיו שלו.

## 'סדר' באכילה ובזמנים ובלימודים

הדברים הללו אמורים גם לענין אכילה. בחור צריך לדעת כמה הוא זקוק לאכול. נכון, לא טוב לאכול יותר מידי, אסור להיות זולל וסובא, וצריך לעבוד על תאות האכילה. אבל מצד שני לאכול פחות מידי גם לא טוב, מי שאוכל פחות מידי אין לו את הכוחות. כל דבר צריך להיות במידה ובמשקל הנכונים ובזמן הנכון: צריך לדעת מתי הולכים לישון בערב ומתי קמים בבוקר, מתי אוכלים וכמה אוכלים, צריך לדעת מתי לומדים את סדרי הישיבה ומה עושים בשעות בין הסדרים. הענין של 'סדר' נראה לפעמים כדבר שאינו כל כך חשוב, אבל האמת היא שכאמור זה מפתח נפלא להצלחה. בחור שהוא רגוע ושבע וכל דבר ערוך אצלו בסדר נכון, אזי כוחות הגוף והנפש שלו מוכנים ומזומנים ללימוד התורה, ובחור כזה בודאי יראה פרי ויצליח בעמלו.

## לימוד באמצעות הלכות דעות להרמב"ם פרק ד'...

כשהייתי בחור צעיר, קרא לי פעם כ"ק רבינו זצ"ל לחדרו, והראה לי הלכות דעות להרמב"ם פרק ד' - הרמב"ם בדבריו מבאר את 'דרכי הבריות' ושהגוף בריא ושלים הוא מדרכי ה', ואי אפשר שיבין וידע דבר מידיעת הבורא והוא חולה. ובהמשך דבריו הרמב"ם שם מבאר שאדם צריך לאכול מאכלים בריאים ולישון באופן בריא. ורבינו זצ"ל אמר לי: 'תלמד את הדברים היטב ותקיים אותם! זה דבר חשוב מאוד!'

ועל כל פנים ברור, שהבחורים הללו שיש להם שאיפות גדולות, בודאי לא יוכלו להצליח - אם הם לא ידעו דברים אלו - וזה פשוט חבל. סדר ושמירת הבריות הוא מפתח נפלא להצלחה. צריך שיהיה סדר בכל דבר, לא פחות מידי ולא יותר מידי, וכך אפשר להצליח בסייעתא דשמיא.

• דרכו של הרה"ק מראזוואדוב זי"ע היה, כשנסע על אם הדרך והיה צריך לנסוע ע"י ה'באן' (רכבת), היה מגיע אל ה'באן' סטאנציע' (תחנת רכבת) זמן מה לפני הגעת ה'באן', ולפעמים היה יכול אפילו להמתין שם זמן ארוך עד לנסיעה. והיה זה מחמת רוב אנינות דעתו הק', שיהיה הנסיעה באופן של ישוב והרחבת הדעת בלי שום בלבול וטירדה.

פעם אחת שהה הרה"ק מראזוואדוב בימי הקיץ במרחק 'קארלסבאד', וכאשר הגיע יום הנסיעה בחזרה הקדים לבא אל ה'באן' סטאנציע' כדרכו בקודש, וישב שם כמה שעות לפני זמן הנסיעה. בעודו יושב שם אחזו בשרעפיו הק', ניגש אליו איזה 'עקישע ראבינער' מרבני דייטשלאנד, כאשר הלה ראה שיושב כאן אדם נכבד ונשוא פנים והבין כי הוא רב וכדומה, ניגש אל הרה"ק מראזוואדוב וביקש ממנו שיואל לומר בפניו איזה דבר תורה. ובאמת בדרך כלל היו דברי תורתו של הרה"ק מראזוואדוב בעיקר נטובים על ענייני קבלה, והיו בלולים בנימטריאות ושמה"ק, ולא היה שייך לומר זאת אליו.

פתח הרה"ק מראזוואדוב ואמר לו על הפסוק בפרשת השבוע פרשת בלק, 'מה אקוב לא קבה א"ל, ומה אזעום לא זעם ה'' (כ"ג, ח) פירש התרגום 'מא אלוטה דלא לטיה א"ל, ומא אתרכה דלא תרכה ה''. ולכאורה קשה למה תירגם 'דלא', והרי הפסוק אומר 'לא' והיה לו לתרגם 'לא'. אלא ביאור הדבר הוא, כי בלעם רצה לקלל את כלל ישראל ח"ו, ולכן חיפס אחר איזו קללה שתוכל לחול עליהם, ולא מצא שום קללה כזאת. נ"כ אי' בווה"ק (נ"ו"ח טז). כי רשב"י שאל לאלוהי הנביא מה ביאור כל הקללות והתוכחות שנאמרו לכלל ישראל, והלא הקב"ה אוהב את כלל ישראל כמו שכתוב (מלאכי א, ב) 'אהבתי אתכם אמר ה'', ואיך יתכן שהאוהב הגדול יקלל את אוהבו כל כך. ענה לו אלוהי הנביא כי אדרבה, בכל התוכחה מרומזים כל ההבטחות והנחמות של כלל ישראל, כי הקב"ה כלל בדבריו התורה פנימיות נסתרת של ברכות והבטחות. ולכן התוכחה הקשה ביותר היא 'גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת' (דברים כח, טא), כי בזה קשה לדרוש את ההמתקה שיש בדברי התורה. הרי כל הקללות והתוכחות שאמר הקב"ה על כלל ישראל, גנו בהם אך ורק ברכות והבטחות. ולכן טען בלעם כי כבר אין בכוחו לקלל את כלל ישראל בשום קללה, כי את כל הקללות כבר אמר להם הקב"ה וגנו בהם ברכות והבטחות. וזהו שתרגם אונקלוס 'מה אלוטה דלא לטיה א"ל' והיינו מה יכול הוא לקלל שעדיין לא קיללם הקב"ה וגנו בה ברכות, כי את כל הקללות שבעולם כבר אמר הקב"ה והמתיקם. כאשר שמע ה'ראבינער' את זה המאמר, הגיב בקייאת התפעלות 'אָך מיינ גאַט'!

• כאשר חלה הרה"ק מראפשיץ את חליו האחרון אשר ממנה נפטר לבית עולמו, שלחו בניו הק' להזכיר את שמו לרפואה אצל כמה צדיקים, וביניהם היה הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב. שלח הרה"ק מזידיטשוב מכתב תשובה בחזרה אליהם, כי ערך עבור הרה"ק מראפשיץ סדר 'פדיין נפש', והשמות הק' שכיוון בשעת הפדיין האירו בפניו באופן מיוחד, והא ראייה כי כבר נמתקו הדינים מעליו ובודאי יתרפא מחליו. כאשר שמע זאת הרה"ק מראפשיץ, הגיב ואמר: 'מ'נארט אים אויס פון הימל, מ'וויל ער זאל נישט מתפלל זיין' (מרמים אותו מן השמים, כי רוצים שלא יתפלל).

